

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ, ЗБОРІВ (ОБОВ'ЯЗКОВИХ ПЛАТЕЖІВ)

Булгакова К.О, курсант 312 навчальної групи ННІ №1 НАВС.

Науковий керівник: доцент кафедри кримінального права НАВС, кандидат юридичних наук, доцент Семенюк О.О.

Актуальність теми. Відповідно до ч. 1 ст. 29 Загальної декларації прав людини, прийнятої 10 грудня 1948 р. на третій сесії Генеральної Асамблеї ООН, кожна людина має обов'язки перед суспільством, у якому тільки їй можливий вільний і повний розвиток її особи. Одним із таких обов'язків є передбачений ст. 67 Конституції України обов'язок кожної особи сплачувати податки і збори у порядку і розмірах, встановлених законом. Податкові платежі, будучи головним джерелом доходів відповідних бюджетів, є основою фінансування загальнодержавних і місцевих завдань та функцій. Без них фактично не можлива реалізація внутрішньої і зовнішньої політики держави, забезпечення прав і свобод людини і громадянина, охорона їх здоров'я та соціальний захист, задоволення соціальних і культурних потреб, охорона довкілля, утримання державних органів, установ і організацій, органів місцевого самоврядування, їх ефективна діяльність.

Процес становлення податкової системи розпочався в Росії, до складу якої входила і територія сучасної України, в кінці XIX століття, спричинений ростом державних потреб, у зв'язку з переходом країни від попереднього натурального господарства до грошового товарообміну.

Теоретичні та практичні проблеми боротьби з податковими злочинами розробляли багато вітчизняних та зарубіжних вчених у галузі кримінального права та кримінології, зокрема: Ю.М. Антонян, А.М. Бойко, В.І. Борисов, В.М. Вересов, О.М. Джужа, А.П. Закалюк, А.Ф. Зелінський, О.Г. Кулик, В.В. Пивоваров та ін.

Податкова злочинність – це небезпечне соціально-правове і кримінологічне явище, що притаманне сучасному українському суспільству та перетворюється в істотну загрозу національній безпеці України, підриває її економічну могутність, ускладнює реалізацію завдань та функцій держави, перешкоджає її розвитку. Основними причинами, які сприяють правопорушенням у сфері оподаткування є такі: 1) Моральні (відсутність моральної відповідальності за ухилення від оподаткування; несприйняття платниками податків законодавства у сфері оподаткування; могутній власницький інстинкт, який особливо інтенсивно виявляється на рівні особистості); 2) Політичні (лобіювання інтересів окремих груп платників податків); 3) Економічні (розбалансованість банківської системи; криза платежів; інфляційні процеси; зниження платоспроможності населення; дефіцит бюджету); 4) Технічні (складність, суперечливість, нестабільність податкового законодавства; недостатній рівень юридичної та економічної підготовки працівників органів контролю у сфері оподаткування; брак досвіду боротьби з податковими правопорушеннями; недостатня захищеність працівників органів контролю при виконанні ними службових обов'язків).

Невід'ємною складовою запобігання спеціально-кримінологічного характеру мають стати правові заходи. Насамперед, вагому запобіжну роль серед них відіграють кримінально-правові засоби. З метою посилення запобіжного

змісту ст. 212 КК України доцільно проводити подальше збільшення штрафів як покарань за податкові злочини, які сьогодні далеко не відповідають рівню суспільної небезпеки податкових злочинів та мають дорівнювати сумі, кратній тій, що мала бути сплачена в якості податку або збору.

Безпосереднім об'єктом злочину є встановлений чинним законодавством порядок сплати юридичними особами, їх відокремленими підрозділами і фізичними особами податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять у систему оподаткування, який забезпечує формування дохідної частини державного та місцевих бюджетів, а також державних цільових фондів.

Предметом злочину є грошові кошти, які повинні бути сплачені до бюджетів або державних цільових фондів у вигляді податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування і введені у встановленому законом порядку.

Об'єктивну сторону злочину становить сукупність трьох ознак: діяння – ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), що входять в систему оподаткування; суспільно небезпечні наслідки у вигляді фактичного ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів у значних (ч. 1 ст. 212), великих (ч. 2 ст. 212) або особливо великих (ч. 3 ст. 212) розмірах; причинний зв'язок між діянням і наслідками.

Суб'єктом злочину можуть бути: службові особи підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності; особи, які займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи; будь-які інші особи, зобов'язані сплачувати податки, збори, інші обов'язкові платежі. Суб'єктивна сторона злочину характеризується умисною формою вини.

Кваліфікуючими ознаками злочину є: вчинення його за попередньою змовою групою осіб; фактичне ненадходження коштів у великих розмірах; вчинення його особою, раніше судимою за ухилення від сплати податків, зборів, інших обов'язкових платежів; фактичне ненадходження до бюджетів чи державних цільових фондів коштів в особливо великих розмірах.